

HISTORISK TILBAKEBLIKK:

*Fra toppen av Kyrakampen.
Fra venstre: Andrine Linn, Lina Fonstad, Eirik Linn, Jenny Fonstad,
Karen Fonstad og Sigmund Linn.
(Foto: Kristin Fonstad)*

Knutshola i Kyrakampen

Kyrakampen ligger på 979 moh. nordvest for Austlid Fjellstue. På toppen har du panoramautsikt over Skeikampen, deler av Peer Gynt vegen, Jotunheimen og Rondane i det fjerne. Ved foten på østsida av Kyrakampen ligger den historiske gruva Knutshola, en sølvgruve fra 1850. Sølv har ingen funnet der, men ifølge Vis-Knuts spådommer skal det finnes store forekomster av sølv inne i fjellemassene.

Av Åse Kari Gravråk

Denne gruva har en interessant historie. Det var Knut Rasmussen (1792-1876) som i sin tid spådde en stor forekomst av sølv i Kyrakampen. Han ble ansett som en vis mann og ble derfor kalt Vis-Knut, han kom fra Nordgarden i Svatsum. Han var stor, skjøløyd, slett ikke pen, og vidkjent for sine synske og helbredende evner.

”Kalven ligg i Kyrakampen, men oxen er på Kongsberg”

Da Vis-Knut en dag i 1848 var i baklia i Olstadgrenda i Vestre Gausdal hadde han store ”nyheter” å berette. Han hadde fått for seg at malmgangen i Kyrakampen skulle gå tvers over dalen der han sto, og samme malmåre skulle komme att på Kongsberg. ”Kalven ligg i Kyrakampen, men oxen er på Kongsberg” skal han ha sagt. Etter at dette ble kjent ble det satt i gang gruvedrift med stor iver og interesse på Kyrakampen. Folk hadde urokkelig tro på Vis-Knut, han hjalp bønder med å finne igjen bortkommen buskap og han helbredet syke rett som det var. Han var sannsynligvis av samme kategori som Marcello Haugen, eller vår tids kjente Snåsamann.

Uenighet oppsto

Det ble sprengt en tunnel på ca. 40 meter innover i fjellveggen, men noe sølv ble ikke funnet. Men historien forteller også at det skal ha oppstått uenighet mellom Vis-Knut og karene som sprengte. Vis-Knut ville at de skulle sprengte rett ned i fjellet på det høyeste punktet på Kyrakampen i stedet for å sprengte den horisontale tunnelen. Ifølge Vis-Knut gikk sølvet i årer, og den største åra skulle visstnok gå rett under massehaugen som ble tatt

Vis-Knut

ut av tunnelen! Det åtte meter djupe vannhullet som er innerst i gruva er muligens et resultat av et siste forsøk på å finne sølv ”rett ned” som Vis-Knut ville.

A/S Knudsholo

Det har i flere perioder etter Vis-Knuts levetid vært leita etter sølv i Kyrakampen, de siste periodene skal ha foregått i årene 1917-1920, og en kort periode rundt 1929. Ingeniør Austlid og Ivar I. Fosse m.fl. fikk etablert aksjeselskapet A/S Knudsholo med en kapital på 12.000 kroner, og akjeeierne kom fra Bodø i nord til Arendal i sør. Ja selv dansker og engelskmenn hadde aksjer i selskapet. 100 kroner per aksje, en stor sum for de fleste på den tida. Det ble kjøpt inn bensinmotorer, pumpe og rør og det ble satt opp ei hytte. Selv om drifta pågikk noen år lot resultatene vente på seg, også denne gangen. Det eneste de fikk ut av fjellet var noen kubikkmeter med stein (!)

Spådde Norges oljeeventyr

Vis-Knut skal ”ha sett” fremtidens oljeeventyr i Norge. Han spådde at mineralrikdommene skulle bli funnet, og at Norge en gang skulle bli så rikt at selv amerikanerne ønsket å komme hit. Men han sa videre at rikdomsperioden skulle være avgrenset, og etter den tid så han ikke annet enn hungersnød og pest fra hav til hav.

Vandretur til Kyrakampen, 15 km.

Et naturlig utgangspunkt for denne turen er Austlid Fjellstue. Fra parkeringsplassen nede ved vannet følger du grusveien mot venstre, og i vegkrysset hvor veien tar av til høyre (nordover) går stien som er skiltet opp mot Kyrakampen. Etter ca. en times vandring kommer du til Ulvtjernet, og herfra er det ca. en halvtime igjen før du er på toppen. Ruta går i lett terreng med noe stigning. På veien bør du ta deg tid til å ta en stopp ved Knutshola, men husk å ta med hodelykt. Du kan følge samme vei tilbake til Austlid, eller evt. gå via Tresnipsetra, da får du en litt lenger tur, men en fin runde.

Hvem vet?

Ja, hvem vet, kanskje det faktisk ligger årer med sølv djupt nede i fjellgrunnen, eller bare noen meter under bakken der du går innover i gruva. Hodelykt må du huske å ta med, men vil du se etter sølv bør du kanskje ta med en solid hakke i tillegg?

Kilder: Jarle Bye, Nordfjellet (2004), Gausdal Historielag, Temahefte 5, (2010), Fronhistorielag.com, Visitnorway.no

Godt stoff for avisene

Sølvfundene i Kyrakampen.

Arbeidet deroppe er slut for laar.

Er ikke Vis-Knuts anvisning riktig? — Man vil ta fat igjen neste aar.

Arbeidet oppe i Kyrakampen i Gausdal har i sommer været omfattet med den aller største interesse av de fleste. Enkelte er det selvfølgelig som har set

findes elektriske apparater til at finde aaren med, og som skal være mere pålidelige end den såkaldte søskekvisit. Det kunde da være en tanke at forsøke med